

Utólag árfolyam	pénz		ár
	101.25	101.50	
Magyar. ker. bank.	101.25	101.50	
Kisbirtokos. föld-int.	101.50	102.	
...	...	...	...
...	96.	96.	
...	91.75	92.50	
...	91.	91.50	
...	91.	91.50	
...	103.50	104.	
...	97.	98.	
...	175.50	176.50	
...	40.	41.	
...	18.	19.	
...	38.50	39.50	
...	5.63	5.65	
...	955.	957.	
...	9.55	9.57	
...	55.70	55.80	
...	58.70	58.80	
...	47.70	47.80	
...	47.70	47.80	
...	120.20	120.40	
...	117.50		
...	361.		
...	164.		
...	368.		
...			
...	116.		

Viktor

repész

TCZA 2227. sz.

vezett dustartalmu gépraktá-
ganyeséplögépeit,
tele rostait. üszög-
Exportrostait,
oit. (Trieur) különbféle
it. Skót és Howard boro-
gerimorzosolót, könnyen
és minden egyéb kitűnő
arak s kedvező feltételek

való tengelyek, rézperse-
arikák (Kolbenringe) sat.

gép- és kazánjavításokat

5 órától 8 óráig friss jég,
50 krtól feljebb kapható.

Előfizetési árak:
Helyben és postán küldve:
Egy évre 10 frt. Negyed évre 2 ft 50 kr.
Fél évre 5 „ Egyes szám — „ 5 „
Előfizetési pénz s minden közlemény:
főpiacz, VECSEY-ház, földszint a szer-
kesztőségbe bérmentve küldendők.
Előfizethetni helyben:
TELEGDI K. LAJOS és ifj. CSÁTHY
KAROLY könyvkereskedésben és a
szerkesztőségnél. Együtt a postabíva-
lakok utján.

DEBRECZEN

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASZATI HIRLAP.
A debreczen - vidéki „függetlenségi párt“ közlönye.

Megjelen hetenkint ötször: hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön és szombaton.

Hirdetési díj:
Négy hasábos petsorért 5 kr.
Nagyobb terjedelmű, mint szintén több
izbeli hirdetések, alku szerint a
legolcsóbb árért.
Bélyegdíj: minden beiktatásért külön
30 kr.
„Nyilt-tér“-en megjelenő közlemény
minden petit sora 15 kr.
N é v - vagy bérmentetlenül beküldött
kéziratok nem vétetnek tekintetbe. —
Ugyazintén k é z i r a t o k n e m a d a t n a k
v i s s z a .

Uj zsinat.

(+) A protestáns zsinat határo-
zatai nem nyerek meg ő felsége tet-
szését, vagyis más szóval ő felsége
magyar kormánya, illetőleg kormány-
elnöke Tisza Kálmán nem taná-
csolta annak szentesítését, így aztán
kilátásunk van egy újabb, egy ki-
puhitottnak hitt zsinat megtartá-
sára.

Nagyon sokan vannak még a
Tisza-part táborában is, kik a pro-
testáns Tisza Kálmánt kezdik nem
ösmerni, s ezen tetteért határozottan
elítélik, még többen vannak párt-
különbség nélkül, kik Tisza Kál-
mánnak 1860-ik évben épen a pro-
testáns önkormányzat megvédése ér-
dekében kifejtett szereplését — mos-
tani tetteiből következtetve — nem
meggyőződésből, hanem feltűnési
viszketegségből, szerepelhetési vágy-
ból származottnak tulajdonítják.

Mi, valamint ez utóbbiakkal nem
vagyunk egy értelemben, úgy leg-
kevésbé sem utközünk meg azon,
hogy most már Tisza Kálmán épen
nem képes tūrni a protestánsok ön-
kormányzati jogát, melyért egyko-
ron lelkének egész meggyőződésé-
vel, testének minden erejével küz-
dött.

Nem vagyunk egy értelemben
azokkal, kik Tisza Kálmánnak 1860-
dik évi szereplését a hatalomra jut-
hatás előre kiszámított műveletének
hiszik, — ámbár ezt Tisza Kálmánnak
későbbi magaviselete igazoltnak bi-
zonyítja, — mindazáltal mi abban a
hitben vagyunk, hogy neki is volt
s kellett lenni ifju korának, midőn
minden magánérdek, a hatalomnak —
az ifjuságot összetűző — vágya távol
állott tőle, s egyedül csak a rom-
latlan kebel érzelmeit követve a

leigázott hazáért, az ország szabad-
ságát magában ölelő protestantis-
musért lelke nemességével küzdött,
mint annyian kortársai közül.

Ámde ez régen volt, ha nem
egy embernek kurta életkorára kel-
lene gondolnunk, azt lehetne mon-
dani: századokkal ezelőtt, mert a
természetben csak századok alatt
történhetnek oly ellentétes átalaku-
lások, mint Tisza Kálmánnál 20 év
leforgása alatt.

Az oroszánt a vérmegizelése
teszi a hiénához hasonlónak, Tisza
Kálmánt a hatalomvágy, a hatalom-
nak érvényesítése tette azzá, hogy
most már nem tūrheti senki más-
nak szabadságát, nem saját hitfele-
kezetét, a protestánsokét sem. Ide-
gen isteneknek tekintti, a miért s a
kikhez egykor imádkozott s a ha-
talm bálványait lábál tipor el
mindent, a miért egykoron, — ha-
bár kis ideig is — még romlatlan
lelke hevült. —

Mi a zsinatnak némely határo-
zatait nem tartottuk és most sem
tartjuk önkormányzati jogunkkal meg-
egyezőnek, sok tekintetben az egyéni
szabadságnak megszorítását, s ugy-
szólva, a hatalom felé hajlást látunk
benne, s annak idejében e tekintet-
ben is megmondtuk véleményünket,
de Tisza Kálmánnak ez sem tetszik,
ő nem tūrheti azt meg, hogy kö-
zépiskoláink felett magunk rendel-
kezzünk, ő úgy értelmezi az állam
felügyeleti jogot, hogy a kormány
hatalmától függjön, magunk által
fiztetett tanárainknak tetszés sze-
rinti elbocsajtása, saját költségünkön
fentartott iskoláinknak tetszés sze-
rinti bezáratása, szóval odatöreked-
dik, hogy a protestáns egyházi hi-
vatalnokok is, mint az államhivatal-
nokok szemhunyorításától függve,

ne a vallásnak, ne az egyháznak,
ne a közmivelődésnek, hanem a ha-
talomnak, tulajdonképen pedig neki
legyenek hű és alázatos szolgálói.

Nagyok voltak az engedmé-
nyek, melyeket a mult zsinat nem
választott tagjai a protestáns feleke-
zet önkormányzati joga rovására
meghoztak, most a hatalom által
meg fog próbáltatni, hogy mennyit
engedhetnek még.

A zsinat tagjai, azok is, kik nem
választás utján, tehát az összbizoda-
lom mellözésével jutottak oda be,
ne feledjék, hogy egykoron pályá-
tásaik gálya rabságot is örömet
szenvetked a vallás szabadságért, a
protestáns egyház autonómiáért, ne
feledjék, hogy 1860-ban Thun Leó
mindenható osztrák minisztert a pro-
testánsok ellenállása buktatta le a
hatalom polczáról, ne feledjék el,
hogy a protestánsok önkormányzati
jogának semmivé tétele Magyarország
önkormányzati jogának megsemmisíté-
sét vonja maga után, s akár Thun
Leó akár Tisza Kálmán lépjen fel
ellenünk, mint egyházi önkormány-
zatunk ellensége, mind kettőnek meg-
buktatására minden tisztességes pro-
testáns embernek, sőt a haza sza-
badsága érdekében minden magyar
embernek egyesülni szent kötele-
sége.

Országos dalárünnepély Debre- czenben.

Debreczen, aug. 18.
Az országos magyar daláregyestület
ma délelőtt 11 órakor tartotta a város háza
nagytanácstermében második közgyűlését
melyet a már több ízben említett Bartay
Ede elnök távollétében, újra Simonffy
Kálmán alelnök nyitott meg.
A mai közgyűlésen, azonkívül hogy
uj tisztikart kellett alakítani, igen érdekes

tárgyak forogtak szőnyegen. Mindenekelőtt
a tisztviselői kar eddig elfoglalt állásáról
leköszönvén: korelnökül Simonffy Imre
polgármester, jegyzőül Oláh Karoly (N.
Kőrös) választott meg.

Benigni Samuel a kolozsvári pol-
gári dalegylet elnöke élénk színekben
eseteit a volt tisztviselői kar hasznos mű-
ködését, indítványozza, hogy a közgyűlés
szavazzon közszóletet ezerr, s kérje fel
őket, hogy állásukat tartsák meg továbbra
is. A közgyűlés az indítványt egyhangulag
éljenzéssel elfogadta, azonban Simonffy
Kálmán hivatkozva az alapszabályok egy
pontjára, tisztársai nevében is közölni a
megtiszteltetést, de azt nem fogadhatják el,
mivel az alapszabály a tisztviselőik meg-
választását titkos szavazattal kívánja.

Simonffy Imre diszelnök felhívja
a közgyűlést, miszerint nyilvánítsa ki,
hogy az országos magyar dalárszövetkezet
további két évre megalakul. A közgyűlés
az indítványt egyhangulag elfogadja. A
tisztújításra nézve pedig, azt határozta,
hogy az újonnan választandó tisztviselőkre
a jelenlevő dalegyletek szavazataikat hol-
nap délelőt 9 óratól 11 óráig fogják be-
adni. —

Az elnök ezután a legközelebbi da-
lárünnepély helyének és idejének megá-
llapítására kéri fel a közgyűlést, minél-
fogyva a legközelebbi dalárünnepély
tartása az 1848-dik évre
határozatott. Mikuletzky Béla mis-
kolczi dalárda elnök előadja, hogy meg-
biztatása van, miszerint városa törvényha-
tósága nevében a szövetkezetet 1884-re
országos dalárünnepély tartására Miskolcz
városába hívja meg. A közgyűlés egyhan-
gulag elfogadván a meghívást, kimondja,
hogy a legközelebbi dalárün-
nepély 1884-ben Miskolcz váro-
sában fog megtartatni, de föl-
kéretnek a miskolczi küldöttek, hatnának
oda, miképp Miskolcz törvényhatósága e
tekintetben hivatalos meghívását utólagos-
an küldje meg a központnak.

Kerekes Samuel (M. Vászár-
helyről) bejelenti a közgyűlésnek, hogy
Szöllössy Sámuel m. vásárhelyi
polgár a miskolczi dalárünnepélyre egyik
verseny játmalul 10 magyar aranyat ajánl
fel; mint szintén Benigni Samuel (Kolo-
zsvár) bejelenti, hogy a kolozsvári pol-
gári dalegylet a legközelebbi dalárverseny

nek és annál inkább kiemeltek, egy élet-
nagyságu álló helyzetben és kinyújtott
kézzel festett arcképet Dantonnak; ezen
kép, ha az ember igen közelről szemlélte,
csak vázolatnak tetszett, melyen semmit
sem lehetett megkülönböztetni ha azonban
pár lépésre s a távolból tanulmányozta azt,
— kifejlődött ezen egész csiszolás, és bi-
zonyos előrajzot látott az ember megje-
lenni, — igaz hogy csak előrajzot, de ele-
ven, tüzzel és lángszszel tele előrajzot.

Ezen vázolat, csak néhány óra alatt
keletkezett, egy fiatal barátja ecsete alatt
Dantonnak, kit akkor Dávid Jakab Lajos-
nak hívtak.

A lakás többi része igen egyszerű
volt; csak némi egységességből mint disz-
edények, gyertyatartók, koloncsoz órákból
találhatta ki az ember a fénytűzés utáni
tompá vágyat, érzelmi szükségletét az
arany látásának.

Azon pillanatban, melyben Danton be-
csengetett, megismerték csengetéso módját,
és mindenki szaladt az ajtó felé, a fiatal
asszony, a gyermek, a kutya; de midőn
az ajtó megnyilt, midőn a háziur mögött
az idegen vendéget, kit magával hozott
meglátták; akkor meghátrált néhány lé-
pésre az asszony, sirt a gyermek és uga-
tott a kutya.

(Folyt. köv.)

A „DEBRECZEN“ TÁRCZÁJA.

Danton és Marat.

(DUMAS SÁNDOR „Ingenué“
czimű történelmi regényéből.)
ELSŐ RÉSZ.

I. 1.
Dantonnál.

Vig, és zajos vegyes-társaság mulla-
tott Páris egyik kies közkertjében s épen
szőlőföldben volt, mialatt egyik ember a
másikat, a nélkül, hogy ez felelni tudott
volna, kérdezé, hogy ki volt azon két fér-
fi, kik épen akkor távoztak el; mialatt
a harmadik és negyedik vendég szótalanul
bagyták el a kertet; mialatt az ötödik, fa-
lusi lakására készült indulni, s távozott, a
hatodik pedig hazament, hogy az akadé-
miába való felvételére fogalmazott beszé-
dét előkészítse; míg a hetedik egy közel
levő kávéházban foglalt helyet, hogy a
Girardin által szerkesztet „Journal de Pa-
ris“ hirlapot olvassa, míg az egymást ke-
resztül metsző hársfa sorok között, a szer-
leltt felpiperézett csinos asszonyok, s vá-
sárlékos leányok sétálgattak, anélkül, hogy
azon örlünének, hogy ki maradt meg még
miniszternek, vagy busulnának, hogy ki
nem nevezetik ki azzá. Amazok a la caisse
d'escompte gáze-kalapokkal fejűkön, me-
lyeknek hátulja nem volt; ezek mellénye-

ket viselvén, melyeken a nap nagy emberei
valának láthatók, azaz: azon két hős arc-
képevel földiszítvők, melyek a divatban:
Lafayette és d'Estaing nek nevezettek: az
alatt, a mi két hazafiuk a Palais-Royal
piacon keresztül mendegéltek, áttértek az-
tan a Saint-Thomas du Louvre utcába,
honnét ez uj hidra érkezvén, végre a des
fossees-St.-Germain-utczába jutottak, hol
Danton lakott.

Utközben mindenki megtudta, hogy
kivel van dolga. Még együtt volt a vigtar-
ság a kertben, midőn Hebert többször ki-
mondotta a Danton és Marat neveket; ezen
kimondott nevek azonban nem nyújtottak
egészen tiszta felvilágosítást, a mennyiben
az egyik a Maraté, alig volt ismeretes, és
a másik, a Dantoné teljesen ismeretlen volt;
de mégis mindenki hozzátette e nevekhez
azoknak czimjeit és tulajdonságait, úgy
hogy Danton tudta, hogy ő: a rabszolgá-
ság bilincsei; az ember, — vagy elvei
és törvényei a lélek befolyásának a tes-
te, — és a testnek a lélekre; — ve-
gyes irodalmi dolgozatok; — vizsgáló-
dások, a tűz, a villanyosság, a viláosság,
és Newton láttana fölött és végre akade-
miái emlékiratok, vagy uj felfedezések
a viláosság fölött, czimű irálybeli munkák
szerzője mellett mendegélt; s Marat is
tudta maga részéről, hogy karján, Danton
György Jakobot a semmisítő törvényszék
ügyvédjét, egy Arcis-sur-Aubeiben lakó
jó polgári család utolsó örökösét vezeti,
ki három év óta egy gyönyörű, Charpen-

tier Gabriella nevű asszonnyal volt egybe-
kelve és két év óta apja volt egy kis sem-
mirekellőnek, kihez miut minden apa, a
legszebb reményeket kötötte.

A ház, melyben Danton lakott, egy-
szersmind ipának Ricordin urnak is lak-
helye volt: Danton atya fiatal korában
halt el, s anyja ismét férjhez ment, de
ipája oly jelesen viselte magát iránta, hogy
a veszteséget melyet szenvedett, alig vette
észre. Ricordin ur, a második emeleten az
ntezára néző nagy lakosztályt foglalta el
szállásul, míg Danton maga részéről, egy
kisebb osztályban lakott, melynek ablakai
a passage du Commerce utcára nyitak.
A két lakosztály, az ipáé és a nőé, egy
ajtó által voltak összeköttetésben, és némi
idő óta Ricordin ur a fiatal ügyvéd jövője
reményében egy nagy termet külön sza-
kitott saját lakásából, melybe Danton ügy-
védi irodáját helyezte el. Ezen helyiség
hozzáadásával, kéjelmesebb lön a kis gaz-
daság, Danton hatalmas életrealóságával,
ezen nagy irodába zárkódzott és a lakos-
tály egész többi részét, mely egy — egy
az ipa, mint a nő által közösen használt,
— nagy konyhából, egy előszobából, egy
háló szobából és egy diszteremből állott;
nejeinek, gyermekének és szakácánéjának,
ki házának egyetlen egy szolgálóját ké-
pezte, engedte át.

Ezen utolsó, Risordin asszony és atya
Charpentier ur arcképevel feldiszített szo-
bába vezetett be Marat. A két arckép
tökéletes mássa volt az akkori polgárság-

ünnepegyik verseny jutalmán 100 forintot ajánl fel, mely összeg legott le is fizetett. Midkét ajánlatot a közgyűlés barsányi éljenzéssel fogadta.

Tanczos Béla (Budapestről) egy magyar királyi himnusz készítése iránt terjeszt elő indítványt, melynek kapcsán előadja, hogy a mennyiben a fővárosi írói és művészi körben egy m. kir. himnusz írására megindult a mozgalom: tegye magát érintkezésbe az orsz. dalárszövetkezettel az írói és művészi körrel, s egy akkorról érjék el a kívánt célt.

Abányi Kornél hosszabb beszédben fejtegeti az írói és művészi körnek e tárgyban követett lanya eljárását, minél fogva annak működésétől mitsem remél. Ellenben elég tekintélyvel bírónak tartja magát az orsz. dalárszövetkezettel, hogy az írói körnek segélye nélkül, de az irodalom támogatása mellett, képes lesz pályadíjra egy oly összeget előteremteni, melyre Erkelitől egész Liszt Ferenczig nem fognak szegényleni pályázni a magyar művészek. Abányi Kornél indítványát egyhangulag elfogadta a közgyűlés, s megbizta, Abányi Kornélt, Tanczos Bélát és Hubay Károlyt, idevonatkozólag terjesztésével. Még némely, kevésbé fontossággal bíró ügyek elintézése után a közgyűlés délután egy órakor véget ért.

A mai, második dalverseny próbái a színvonalban elégtelenül sikerültek; a próbák alatt a közönség zsufolóság töltötte meg a színházi pad sorokat. A dalárok ma délre nagyjából magánbákokhoz voltak ebédre meghíva, s így a vendéglőben nem uralkodott valami nagy élénkség. Sőt délutánra a nagyérdőre tervezett kirándulást is elrontotta a keletkező eső. A mai dalverseny azonban nagy a közönség érdeklődése, mit mutat az, hogy a színházi jegyek még a délelőtti folyamában mind elkelték.

A kitünő kedvet azonban, melyet a dalárok jelenléte városszerzte okoz, nem képes lehangolni még a kedvezőtlen idő sem. Éljelenként vidám zaj hallatszik ki még az eftélutáni órákban is a nyilvános helyiségekben; felemeltésre méltó, hogy a vigadó központját képezi a hely, a hol Kerekés Sámuel, a „Maros-Vidék“ szerkesztője van, mert az ő rimes felkő szüntől már az ismerkedési estén elragadták a debreczeni közönséget.

Ha már egy szerkesztőről tettünk említést, nem lehet a többi itt időző hirdapírókat is fölemeltetlenül hagyni. Így képviselve van a „P. Napló“ Günther Antal által; „Ellenzék“ Törös Tivadar által; a „Közönségi sajtó“ szerkesztője Magyar Mibály által; a n. városi „Szabadság“ Darvasy Lajos által. A többi fővárosi lap helybeli tudósítókól nyeri értesülését.

Debreczen egyházi és iskolái.

(A monographia idevonatkozó szakainak ismertetése.)

(3-ik közlemény.)

B.) Iskolák.

A szakiskolák közül első helyen a tisztántul ref. egyh. ker. tanító-képezdét és gyakorló iskoláját ismerteti Jóó István igazgató-tanár. A tanítóképezde mostani önálló alakjában 1873-ban állított fel, s benne egy állandó igazgató, két rendes és több menektanár működik. Gazdasági szakoktatást a kir. gazdasági intézetben nyernek a tanulók, kiknek száma az 1881/2-ik iskolai évben 103 volt. Tanszerekkel és gyűjteményekkel ez intézet is kellőleg el van látva, emellett a főiskola gyűjteményei, muzeumi és könyvtára is rendelkezésre állanak. Három tanterme, zeneterme, szertári helyisége s egy kertje is van a tanítóképezdének, melylyel kapcsolatban egy 4 osztályú gyakorló iskola is van, mely mintaszerűleg van felszerelve.

A m. kir. felsőbb gazdasági tanintézet 1868-ban, a vele kapcsolatban levő földmives iskola 1867. végén nyitott meg; főképp Debreczen város szép adományozásai után.

A belső tanintézetben a tanfolyam 3 év, 1 igazgató, 4 rendes, 3 segéd és 1 rendkívüli tanár működik benne, évenként mintegy 30 új hallgató vétetvén fel. A földmives iskolában 2 évi a tanfolyam s rendes vezető 2 segéd tanár van benne alkalmazva, évenként rendszeren 20 új tanuló lép be. A gazdaság telepe összesen 600 katastr. holdat tesz, a nagyerdő és a monostor között, mely az 1881-ik évben 9135 frt 25 kr tisztajövedelmét hozott.

A kereskedelmi közép tanintézet 1871-ben alapított, s a kereskedő testület, két ministerium, az iparkamara és a vá-

ros segélyezését élvezi. Jelenleg 10 tanár van alkalmazva, a tanulók száma az 1880/1. évben 82 volt. Ez intézettel a kereskedelmi vasárnapi iskola szoros összefüggésben van, melynek legközelebb 100 növendéke volt. Mindkét tanoda 3 osztályú. Az ipariskola 1877-ben nyitott meg, melyben esteli és rajzoktatás van. 1880/1-ben 655 tanuló volt, kiket három osztályban, 11 csoportban 15 rendes és 9 segéd tanító oktattatott.

A zenédét társadalmi mozgalom hozta létre, alakult egy zenedegegyet, melynek buzgólkodása folytán a zenede 1862-ben felállított. Jelenleg van egy igazgatója és 3 tanára, van benne általános képezde, ének, zongora és begedüliskola, több osztályokkal. A növendékek száma 1879/80-ban 179 volt. A zenede vagyona 31,174 frt 62 kr.

A szakiskolák után a debreczeni református kolégium

ismertetése következik, Balogh Ferencz főiskolai tanár jeles tollából. E szép dolgozat, mely az egyházak és iskolákról szóló szakaszt oly méltón zárja be, a helyszük voltához mérten tömör kivonatban ismerteti a főiskola történetét a reformátiótól megalapításától kezdve, majd a jelen állapot kimerítő leírását adja elő.

Ez iskola első ismert tanára Dézsi András (1550), második pedig Szegedi Gergely (1557) volt. Nagyobb lendületet a kitünő Melius Páter adott ugy az egyháznak, mint az iskolának. Az iskolai anyakönyv 1588-ban Csorba István tanár alatt kezdődik. Egész 1635-ig csak egy tanszék volt rendszeresítve, ez évben állított fel I. Rákóczi György adományából a második. Vár ad az ottani kolégium elpusztultával (1660) a híres Mártonfalvi György ottani tanár tanulókkal együtt Debreczenbe menekült s vécasak a tanulók száma megháromszorozódott, de tanár is 3 lett. Ez időszakra főbb tan tárgyak voltak: theologia, bölcsezet, keleti nyelvek és mathesis. A pápai főiskola megsemmisült (1671) a következő évben a sáros pataki Erdélybe menekült, Magyarországon tehát csak a debreczeni főiskola volt az egyedüli, ahol a reformátusok ifjai felsőbb tudományokban oktatást nyerhetének. 1711-ben már a negyedik tanszék állított fel, Maróthy György tanár pedig az egész tanrendszert reformálta. 1764-ben már 368-ra emelkedett a tanulók száma, s 1798-ban felállított az ötödik tanszék is, a bölcsezeti tudományok számára. 1797-ben határozta el az egyházkerület, hogy minden tudomány magyar tanítassék; e szavad legelső évében pedig a 6-ik tanszék alapított meg „a hazai törvények tanítására.“ Itt van kezdete a jogakadémiának.

1804-ben egy újabb tanrendszer alapított meg az almosdi értekezleten. A négy latin nyelvű osztály felébe három közmíveltségi (humanitatis) osztály, e felébe 2 egyetemes ismeköri (enciklopáidicus osztály) állított 7 tanító és 2 segéd tanár vezetése alatt. Imo itt volt a mai nap az oly sokak által sürgetett 9 osztályú gymnasium. Ezután következett az akadémiai tanfolyam, 6 rendes tanárral s tanszabadsággal, amennyiben „kiki czéljához és hajlandóságához képest, kényserítést élkíti, önkényi hallgatná és tanulhatná bővebben a tudományokat.“ A szép czélzatu tanszabadság azonban, életbe lépte után 10 év múlva visszavonatot s csak a 70-es évek elején állított újra vissza; 1819-ben elrendellett, hogy minden felsőbb tudomány ismét deák nyelven tanítassék, mely visszamenő rendelkezés azonban 1833-ban végkép eltöröltett s a nemzet nyelv visszaállított régi jogába.

1823-ban a 7-ik (természetráji, s vegytani) két év múlva pedig a 8-ik (neveléstani) tanszék is felállított, mit 1831-ben a 9-ik, magyarrodalmi tanszék felállítását követett 1844-ben a 3-ik theologiai (10-ik) tanszék rendszeresített, a 2-ik jogi (11-ik) tanszék pedig 1849 végén állított fel. A forradalom vegezte után sok hanyattatásos ment e főiskola keresztül, miután eleinte nem alkalmazkodott az abszolot kormány rendeleteihez, amiért elvonatot tőle a nyilvánosági jog, s a tanulónak Váradon kellett érettségi vizsgát tenni. 1851 végén aztán a jogi tanfolyam elkülönített a hittanítól s a gymnasium 8 osztályúvá tétetett. (1853). De végre sok pénzre volt szükség, a superintendes tehát hatalmas adakozásra hívó szöveget bocsátott ki, melynek fényes eredménye megis lett. De a jogakadémiát 1856-ban beszüntette a kormány, s az csak 1861-ben állított újra fel, a gymnasium pedig szintén 1861-ben ismét 6 osztályúvá tétetett, s csak 1873-ban lett megint 8 osztályúvá. 1866-ban a negyedik theologiai tanszék,

1775-ben 3 új jogi tanszék állított fel s ezzel létre jött a teljes jog és államtudományi kar, két évvel előbb a tanítóképezde önállósított. Akadémián (hit-jog és bölcsezettani folyam) az 1881/2-ik évben 16 rendes és 5 rendkívüli vagy segéd tanár működött; a tanulók száma pedig 257 volt. Anyagi téren is folyvást gyarapodik e tanintézet, helyisége is hozzáért, mióta 1873-ban a nagyszerű 3 szárnyú újépület felemeltetett. A múlt évben bentlakást nyert 273 tanuló, u. m. akadémiai 70, gymnasiumi 154, képezdei 69. A nyári segélykérés (supplicatio) az ünnepeküvésegek (legatiók) a helybeli özi segélykérés mind tekintélyes jövedelemforrást nyújtanak az iskolának és tanulóknak. Van tápintézet is, melyben egy év alatt mintegy 200 tanuló kap ebédet és kenyéret. Oszton és pályadíjra 1879/80-ban az akadémiában közel 4000 frt osztott ki.

A főiskola gyűjteményei: 1) Levéltár. 2) anyakönyvtár, mely jelenleg (1881/2-ik. év végén) 54,500 darab könyvet és kéziratot tartalmazott. 8) Régipénz és éremgyűjtemény. 4) Természetráji, 5) természet, 6) régiségi és népműzeum. A tanulóknak többféle önképző és segélyegyletei, valamint külön becsület-székei vannak.

Nem fejezhetők be méltóbban Debreczen egyházi és iskoláiról, a monographia kitünő szakaszi után adott kivonat ismertetésünket, mintha mi is idéitajuk a derék Dobos Jánosnak a legközelebb ismertett szakasz végén is idezva levő lelkes és igaz szavait: „Van Debreczennek valami helyhez kötöt (topicus) hatalma melynek akaratlanul hődoi mindenik magyar református ember; van Debreczennek egyháztörténelmi multja, melynek számai elágaznak az egész magyar református egyház földében; volt és van saját iránya, mely mint a tejút a csilagos égen, szélesebb, koskenyebb, világosabb, homályosabb ivezetben futja a magyar református egyház kiterjesztett erősségét; vannak érdemei, szenvedései, áldozatai, melyeket felmutat a világ előtt, voltak, vannak egyházi és világi emberei, nagy férfiai kik a nagy Meliusz Péterrel kezdet fogva, mint egy sziklaláncolat nyulnak végig és tarijak egymást korunkig.“

Szende Béla.

Még csak tegnapelőtt említtük, hogy Szende Béla, honvédelmi miniszter egészségi állapota rosszabbra fordult, — s tegnap reggel már át is költözött a boldogabb hazába. Szende Béla 1823-ban született Lugoson. A szabadság harcban tevékeny részt vett. Ennek lezajlása után a magánéletbe vonult vissza, s csak az 1865-iki országgyűlésen szerepet ismét, mint követ. 1872-ben miniszterre nevezetett, ki s e hivatal halála napjáig viselte. — Temetése ma este 7 órakor lesz. Béke poraira!

Debreczentől — Fiuméig.

— Utí ismertetés. —

VI.

Sok lépcsők, szent fülkék közt megy fel a vándor a csodatévő szűzről híres tengerészek templomához. Izzad az ember üstöke a sok lépcső mászásban s kénytelen levni kalapját mint a kinek ahítatosság legfőbb tulajdona.

A templom körül egész kis fau van s hozzá igen közel fekszik a Tersato vár, melybe jó borraló reményében csakhamar bemehetünk.

Mindenütt a régiség nyoma tűnik itt fel, csak a virágok külföldi nemei díszlenek frissen, egész pompájukban. Buján vadon tenyészik a nagy virágu orosz lányszáj még a falazon is s rózsabokrok illatoznak a bástyák alatt.

Kegyelettel az ösök iránt, ki vannak igazítva a Frangepán vár nevezetesebb részei; nem hever kő kövön, hanem rendszeren vannak tartva az idő viszontagságai sokat daczolt falak kevés kivétellel. Jó karban tartott lépcső vezet fel a fő bástyára, hova első dolga felmenni minden magasra törekvő társaságnak.

Hogy a Quarnero tengerbőlben s azt környező pompás tájképen nyugodtan gyönyörködhesünk, menjünk fel a Frangepán-féle Tersato várba.

Fáradozásunknak jutalmát élvezük itt, mert a legszebb tájképek egyike terül el szemünk előtt. Látni lennt Fiumét s a tengert számos halászbárkával, árbozos hajóival, míg megakad a tekintet a távol Cherso és Veglia szigetek ködfátyolba bur-

kolt bércein. Alant zug, sohajt a roham folyó, míg megfosztva a papirgyár gépei lejt tovább s enyhén simul a tenger öléi karjai közé.

Van itt több nevezetesség, képtár s szép kis régi szoborgyűjtemény, melynek nagy része Görögországból és Pompejiából került. Az egyes daraboknak neve s leírása van s még ma is előttem van az öreg anyó amit nagy bölcsen magyartgat: „ez itt az öreg Bachus, emez meg a fiatal Bachus.“

Künn a főépület előtt áll a Mars-gői emlékoszlop. Tetején egy kiterjesztett szárnyú sas ül, két oldalán pedig a köztársaság latin és olasz feliratok:

„Hic prope Marengum XVIII. Jul. Anno MDCCC Bonaparte primo sule gallicae Reipublicae exercitus victoria parata.“

A másik oldalon: „Qui A. Marengo K. Giorro 25. Pratile Anno Bonaparte Primo Console Della Reipublice Francese condussa l'armata Alle vittoria.“

Sokan egy sötét földalatti üreget vizsgálnak nagy érdeklődéssel, melyről azonn felvilágosítást nyerjük, hogy itt végeztek ki egykor a gonosztevőket. Mély üreg nylik a főbástya alatt s ebbe dobták le a halálra ítélteteket, mely egy volt a máris lágra küldéssel. Ezen örök sötétségből egy földalatti út is vezet le a Luiza országútra de jelenleg már nem használható, mert uton omladozva. Valószínűleg ez uton szereztek meggyőződést a ledobottak bekövetkezett haláláról.

Hagyjuk el a múlt időkről süttog emlékeket s időnk engedvén tegyünk egy kis kirándulást Fiume környékének egyik legszebb pontjára a bájos Abbaziába, boldog emlékezteti hazánkia Simonyi Ernő Debreczen város volt képviselője üdülő keresett s szelleme ama jobb hazába költözött, hol megtalálta a mit e földön nem különbözött: nyugodalmat.

Abazziára az Isztriai félszigetéről van s gőzhajón körülbelül egy óra jut Fiumétől. Közeledve hozzá látszik a szanatórik tenger Cherso szigete s az isztriai félsziget között. Egész kis paradicsomnak tűnik fel Abazzia dus növényzetével már messziről. És valóban nagy rézben meg is érdemli e nevezetet.

„Kevés hely van a világon — mond Eötvös — melyen e kellőt egyesítve találhatjuk: bájosó kört és mesze kilátást.“ Abazziában e kettő ölelkezik egymással. A természetnek szeretett gyermeke ez, mert távol tartózkodik tőle Sirocco és Bora egyaránt s ennek köszöni dus növényzetét.

Scarpa lovag nagyszerű kertje érdemes a megtekintésre. Citrom s narancsfák hazája ez már s a megterhelt fügefák mellett fa nagyságu rozmarinok s kaméliák illatoznak, rózsaszönyeg botok a falakat s széles levelei pálmacsemekéi figyelmeztetnek bennünket, hogy itt máj időjárás honol, mist kedves hazánk terein. Itt ugyan könnyű volna babérokoszura szert tenni, mert a babérfa egyike a legközségesebb uton-utelen található fáknak. Jó volna oda küldeni egynémelyik bifkies postát.

Az ég tiszta és vidám, a lég halmazamos, ragyogó arcczal néz alá a nagy gyönyörtől ittas utazóra, ki távcsövekben eláthat egész Anconáig. Legnagyobb szerű pedig az a jó levegő, mely föl ugra éled az ember, valahányszor csak lehel. De meg is látszik a népen, mint ily egészséges piros arczokat — a minőkét itt látunk — hiában keresünk messze környéken. Es mégis vannak kolduló egynékek, kik jó kinezésük daczára ruhádkapaszkodva edekelnek hozzá egy zsoldiért s csaknem kicsordul a könyű szemekből. Tovább menve gyerekek fogának körül éhenhalásról panaszkodva s megadtad nekik a krajczárt ujjongva futnak tova és odább ismét előttd vannak mig pálezát nem használsz szemtelenleg megzabolásására.

Ha kedvünk van hozzá, a korcsmában jó isztriai bianca és negro vinot itatunk, de a melyet sokszor valóságos ostrommal kell előkeritnünk, mert az olasz minden itezéért külön megy le a pinczébe.

De ime fűtyölnek a gőzhajók hőszen, élesen, hagyjunk békét korcsmárok, tengeri póknak, s bucsuzva a babérlombos Abazziától foglaljunk heiyet a haladjunk Fiume felé.

Hajónk Volosca előtt egyet kanyarodva, vissza-vissza nézünk az elhagyott partok felé s gondolatokba merülünk. A nap eltűnik az isztriai hegyeken túl, bomály köpenybe burkolódik a szép Quarnero, míg elérjük a kikötőt, hol már mind den hajó pihenésre ereszté le horgonyát, csak egy-egy elkésett halászbárka fehé-

vitorláját lengeti m ily tömördek nép g közben alig látható az utcákat, megele a nép hullámszik, s tengeri levegőt.

Mielőtt bevégeztünk, nem mü tenni az ottani népn fumei nép női nem még akkor sem, ha gott a piacra menni borgolnak s ugy így A horvát falusi assz tatnak az országuton Fiuméből Karst heg nem található cseké

Most pedig elb s azt kívánjuk, hogy fumei társas kiránd tetben sikere, s hag szép és örökre emlé Szerencsés uta

Az utcái isko

Az 1881/2-ik t és leányiskolánkban napján nyílik meg, a des tanítás is kezdet előzőleg az új növev tőleg beírására folyó napjai tüzetnek ki.

Felhívom azért erdeklett t. cz. szűtő blött fiu és leány g nek keresztesési jegy — a nevezett na hozzájuk legközelebb ni; valamint iskolai évköket be nem töltő jövő hó 1-ső napján nehogy a késedelem radást, maguk a szűt ta a szigorú büntetes

Az ismétli isk szeptember hó 3-ik hova a 12 évköket b növendékek egész 15 vasár, nyári és özi vasárnap délelőtti, — december, január és pedig hetenkint kéts nek.

Debreczenben a

Debreczen vá

Debreczen váro írása (monographia) lizy Daniél által, mé vizsgálok itten me lése alkalmával köz Ére érdekes mű, Deb nak hűképét adja, n vázlatban ábrázolja.

E város történi sát az olvasó ily czim Szabad királyi Debrec a legreggibb időktől kötet, egy térképpel czen, 1871. Irta Sz. académiái levelező tá

Ezen több olda meréssel találkozt főre, a monographia tal történt bivatkoz lalja Debreczen váro és bel-életét, és ped közmívelődési, mező kedelmi és társadalmi toán tárgyalja e mű házzal és iskolávali életezi a czéhek virág toltal rajzolja a város mezzanátát, s adja a nek jellem- és élet r ik évben a maroknyi nek a temérdek musz debreczeni csatát sth a város ódon közházá nak, régi Collégiomn pének regibb korban giumi deakoknak is egyen ruhái is szemle

A három kötet 3 frton kapható Csát K. Lajos könyvkeres ben.

Mindenesetre az fogják Debreczen n kiegészítője gyaúnt, ténelmének megszerz

— Gyöngédség. nőtől kérdeztek: mi Az — felelé —

kolt bérezein. Alant zug, sohajt a rohanó
olyó, míg megfosztva a papirgyár gépei
lta a sok eleven erőből, megszélesítve
eit tovább s enyhén simul a tenger ölelé
arjai közé.

Van itt több nevezetesség, képtár a
zép kis régi szoborgyjtemény, melynek
egy része Görögországól és Pompéjiből
erült. Az egyes daraboknak neve és törté
nete van s még ma is előttem van az
reg anyó amint nagy bölcsen magyaráz
at: „ez itt az öreg Bachus, emez meg a
atal Bachus.”

Künn a főépület előtt áll a Marengo
emlékoszlop. Tetején egy kiterjesztett
arany sas ül, két oldalán pedig a követ
ező latin és olasz feliratok:

„Hic prope Marengum XVIII Kal
Anno MDCCC Bonaparte primo
de gallicae Reipublicae exercitus
etoria parat.”

A másik oldalon:

„Qui A. Marengo K. Giorao 25. Pra
Anno Bonaparte primo Console Della
Reipublicae Francese condussa l'armata Alla
toria.”

Sokan egy sötét földalatti üreget visz
tatnak nagy érdeklődéssel, melyről azon
világosítást nyerjük, hogy itt végeztek
egykor a gonosztevőket. Mely üreg nyi
a főbástya alatt s ebbe dobták le a
ára ítélt-eket, mely egy volt a másvi
ra küldéssel. Ezen örök sötétségből egy
alatti ut is vezet le a Luiza országútra
jelenleg már nem használható, mert be
omladozva. Valószínűleg ez uton sze
nek meggyőzését a ledobottak bekövet
ett haláláról.

Hagyjuk el a múlt időkről süttogő
ékeket s időnk engedvén tegyük egy
kirándulást Fiume környékének egyik
zebb pontjára a bájos Abbaziába, hol
dog emlékeztet bazarunkia Simonyi Ernő
rezen város volt képviselője üdülési
esett s szelleme ama jobb hazába költ
tt, hol megtalálta a mit e földön né
lőzött: nyugodalmat.

Abbazia már az Isztriai félszigeten
s gözhajón körülbelül egy óra járás
metől. Közeledve hozzá látszik a szabad
tenger Cherso szigete s az isztriai fél
sziget között. Egész kis paradicsomnak tü
lik Abbazia dus növényzetével már
szíról. És valóban nagy részben meg
telmli e nevezetet.

„Kevés hely van a világon — mond
ós — melyen e kellő egyesülve ta
lájuk: bájos kört és mezeje kilátást.”
szaban e kettő ölelkezik egymással.
meszettek szeretett gyermeke ez, mert
tartózkodik tőle Sirocco és Bora egy
s ennek köszöni dus növényzetét.

Scarpa lovag egyszerű kertje érde
a megtekintésre. Citrom s narancs
hazaja ez mar s a megerhalt füge
mehett fa nagyságu rozmarinkok és
élik ilatoznak, rózsaszőnyeg borítja
akát s széles levelű palma-csemétek
imezettek bennünket, hogy itt más
rás honol, mint kedves hazánk té
It ugyan könnyű volna babékoszo
szert tenni, mert a babéria egyike a
közönségeiből uton-utófélen található
ak. Jó volna oda küldeni egy néme
bikkfőz poetát.

Az ég tiszta és vidám, a lég balo
s, ragyogó arczokát néz alá a nap
nyújtól ittas utazóra, ki távcsővel
ben elhatol egész Anconáig. Logna
szertü pedig az a jó levegő, melytől
éled az ember, valahanszor csak
De meg is látszik a népen, mert
szépséges piros arczokát — a minő
látunk — hiában kerestünk messze
eken. És mégis vannak kolduló
ek, kik jó hízezésük daczára ruhá
paszkodva esdekelnek hozzád egy
ert s csaknem kicsordni a könyv
kből. Tovább menve gyerekek fog
örü éhenhalásról panaszkodva s ha
tat nekik a krajczárt ujjongva fut
va és odább ismet előttem vannak
alczát nem használz szemtelensé
negyzabolazására.

Ha kedvünk van hozzá, a korcsma
isztriai bianca és negro vinot íha
de a melyet sokszor valóságos ost
d kell előkeríteniünk, mert az olasz
p itezéért külön megy le a pinzebe.
De ime fűtyölnek a gözhajók hos
élesen, hajjunk békét korcsmáros
engeri pókuak, s bucsuzva a babér
Abazziától foglaljunk helyet a ha
g Fiume felé.

Hajunk Volosca előtt egyet kanya
vissza-vissza nézünk az elhagyott
félé és gondolatokba merülünk. A
tűnik az isztriai hegységen túl, ho
göpenybe burkolózik a szép Quar
mig elérjük a kikötőt, hol már min
jó pihenésre ereszté le horgonyját,
gy-egy elkésett halaszárka fehér

vitortlaját lengeti még az esteli szél.
Ily tömördek nép gyűl a Molokra, a nap
közben alig látható uri rend megnépesíti
az utcákat, megelevenül Corso és Holo,
a nép hullámzik, s mindenki élvezi a friss
tengeri levegőt.

Mielőtt bevégeznénk rövid ismerte
tésünket, nem mulasztjuk el említést
tenni az ottani népek egy szokásáról. A
fiuinei nép női nem töltik tétlenül az időt
még akkor sem, ha reggel bevásárlás vé
gett a piacra mennek; harisnyát kötnek,
horgolnak s úgy igyekeznek czéljuk felé.
A horvát falusi asszonyok pedig fonva bak
tatnak az országuton guzalyaikkal, vivén
Fiuméből Karst hegységi lakjaikba otthon
nem található csekély szükségleteiket.

Most pedig elbucszunk az olvasótl
azt kívánjuk, hogy legyen a debreczeni
fiuinei társas kirándulásnak minden tekin
tetben sikere, s hagyjon majd maga után
szép és örökre emlékeztetés benyomásokat.
Szerencsés utat!

E. I.

Az utcza iskolák megnyitása.

Az 1887. ik tanév utczai elemi fü
és leányiskoláinkban f. év szeptember 1-ső
napján nyílik meg, a mikor azokban a ren
dos tanítás is kezdetét veendő. — Ezt meg
előzőleg az ujnövendékek feladására, ille
tőleg beírásra folyó hó 28, 29, 30, 31 ik
napjai tüzetnek ki.

Felhivom azért egész tisztelettel az
érendelt t. cz. szüléket, hogy 6 évet be
töltött fü és leány gyermekeiket, — azok
nak keresztelési jegyüket is magokkal vi
ve — a nevezett napok alatt siessenek a
hozzájuk legközelebb eső iskolába beirat
ni; valamint iskolaköteles és még 12-ik
évekbe nem töltött gyermekeiket is a
jövő hó 1-ső napján iskolába felküldeni,
nehogy a késedelem miatt azok hatra
radást, maguk a szülék pedig törvényze
ta a szigorú büntetést szenvedjenek. —

Az ismétli iskolákban is a tanítás
szeptember hó 3-ik napján megkezdetik,
hova a 12 évöket betöltött fü és leány
növendékek egész 15 éves korukig a ta
vaszi, nyári és őszi hónapok alatt csak
vasárnap délelőtt, — a tél t. i. november
december, január és február hónapokban
pedig hetenkint kétszer feljární kötelezet
nek.

Debreczenben augusztus 18.

Némethi Lajos.
ref. iskolaszék elnöke.

Debreczen város története.

Debreczen városának egyetemes le
írása (monographia) szerkesztve Dr. Ze
lizz Daniel által, megjelent, s a természet
vizsgálók itten megtartandó vándorgyü
lése alkalmával közzétre fog bocsáttatni.
Ez érdekes mű, Debreczen jelen állapot
nak lüképét adja, multját igen röviden
vázlatban ábrázolja.

E város történetének tüzetes leírá
sát az olvasó ily című könyvben találja fel:
Szabad királyi Debreczen város történelme,
a legregibb időkötli mai időkig. Három
kötet, egy térképpel 14 ábrával Debrec
zen, 1871. Irta Szücs István magyar
académiai levelező tag.

Ezen több oldalról méltányló elis
meréssel találkozott mű, melyre mint kut
tőre, a monographia író közül többek al
tal történet bivatkozás — magában fog
lalja Debreczen városának koronkénti kül
és bel-életét, és pedig ezt poigari egyházi,
közművelődési, mezőgazdasági ipar, keres
kedelmi és társadalmi tekintetben. Beha
tótán tárgyalja e mű a városnak az egy
házzal és iskolávali érdekközöségét, rész
letezi a czéhek virágzó állapotát, élénk
tollal rajzolja a város történetének egyes
mezzanatait, s adja a város kitünőségei
nek jellem- és élet rajzát, leírja az 1849.
ik évben a maroknyi magyar honvédek
nek a temérdek muszka hadak ellen vívott
debreczeni csatát stb. Az ábrák között
a város ódon közházának, öreg templom
nak, régi Collégiomnak rajzai, a város né
pének regibb korban öltözete, és collé
giumi deakoknak is különböző, időnkénti
egyen ruhái is szemlélhetőek.

A három kötet mű leszállított árban
3 frton kapható Csáthy Károly és Telegdy
K. Lajos könyvkereskedésében Debreczen
ben.

Mindenesetre azoknak, kik birni fog
góják Debreczen monographiáját, e mű
kiegészítője gyanánt, Debreczen város törté
nelmének megszerzése bizválanható.

— Gyöngédség. Egy elmés franczia
nőtől kérdeztek: mi a gyöngédség?
Az — felelé — ha valaki egy fél-

szeml emberrel beszél, s beszédközben —
a látó szemébe néz.

DEBRECZENI SZÍNHÁZ.

Ma szombaton nagy összelőadás

az összes dalárok és 50 tagból álló
zenekar közreműködésével és Huber
Károly karnagy vezetése mellett.

Első szakasz:

1. Hymnus írta: . . . Erkel Ferencz.
2. Ébresztő . . . Mosonyi Mihály.
3. A sajkázó . . . Schubert.
4. Honvéd takaró a „Névtelen hősök”
című eredeti dalműből Erkel Ferencz-
től. A szerző személyes vezetése alatt.

Második szakasz:

5. Viharban (ez zenekar nélkül) Dürnertől.
6. A magyarok istene (Petőfi) Liszt Fe
rencztől; a magán szolamot Ney Dá
vid ur a budapesti nemz. színház tagja
szíveségéből éneklí.
7. Harmonia dicsőeneke (uj) Huber Károly.
A magán szolamokat Ney Dávid ur szí
veségéből éneklí.
8. Szózat . . . Egressy Béni.
Kezdeté 7 órakor.

UJDONSÁGOK.

* Az új zsinat szeptember 10 én
fog Debreczenben megnyitattai. Báró Vay
Miklós, mint a zsinat egyik elnöke, már
értesítette erről városunk polgármesterét.

* A díszhangverseny, mely hol
nap lesz a színházban olyan rendkívüli él
vezetéseket ígérkezik, a melyben vidéki
közönségnek csak ritkán van alkalma ré
szesülni. Bartók Lajos a fiatal költ
őink e kitünősége a debreczeni dalár
népelyre irt „Prolog”-ját fogja ő maga
elszaválni. Szaválni fog még Hubai
Aranka k. a. is, Kiss József „Gedővár
asszonya” balladáját adva elő. Énekelni
fog Bartolucci k. a. és Ney ur a
nemzeti színház operájának e ket kedvelt
jeles tagja és népdalokat fog énekelni
Palmi Ika asszony a népszínház mű
vésznője.

* Leidenfrost Gyula dohány be
váltó főtiszt f. hó 18 an reggeli 4 órakor
8 havi szüvedés után elhunyt. Egyike
volt városunk ama férfainak, kik a köz
ügy előmozdítására igen sokat tettek,
mire mint városi tanácsnoknak 1861-től
67-ig nyílt alkalma. Az előtt, az ötvo
nes évek elején ügyvédi gyakorlatot foly
tatott, 1857-ben a kereskedelmi kamara
titkára lett. 1861-ben Vecsey Imre és Ká
dar Ferencz társaisval a cukor-gyárat ala
pította, e vállalata azonban nagy veszte
séggel járt; s vagyoní romlását idézte elő.
1868-ban jeles szakműveket irt a „Dohány
monopoliumról” mely Lónyay Menyhért
penzügyminiszternek ajánlva jelent meg s
illető körökben oly feltűnést keltett, hogy
hogy íróját a miniszter nemcsakára a deb
reczeni dohánybevitelt bivatalt főtisztjévé
nevezte ki. Halálát özvegye, Kiss Orbán
Teréz s hat gyermeke siratja. Legidősből
fia Gyula, ki család nevé „Déri,-re ma
gyarositotta, s ki mint az „Egy e t é r
t é s” segédszerkesztője a fővárosban lakik,
édes atya temetésére ma reggel érkezett
városunkba. A politikei meggyőzésére
nézve veitnek elientétes elveknék hódoló,
de mindenha nemes indulatu elhunytak
könnyű legyen a sirhatja.

* Debreczen közönsége megérte
hát azt is, hogy tisztességtudásra tanítják!
Sokfelől kaptunk már panaszt a dalár
népely rendezősége ellen, mely a dalárok
megérkezése előtt napon felhívásban kérte
a közönséget, hogy az érkező vendégek
íránt „kellő tisztelettel” (!) viseltesék, —
Nem Debreczen lakosságát, mely kiválóan
értelmes, hanem a rendező bizottságot éri
a szégyen e „kiáltványért”, melylyel még
az utolsó falu lakosságát sem sértette volna
meg a birója. Az isten szerelméért, t. ren
dező bizottság! . . . .

* Az átváltozások korszakát éljük
Debreczenben. Mindenféle kereskedésben
mindenféle tárgy átváltozott — „debreczeni
emlékek”. Akármerre megy az ember,
mindenütt e felirattal találkozik a kiraka
tokban: „debreczeni emlékek”. Boldog
idők, mikor a megvénhedt antik
darabok is megfújnak! . . .

* A helybeli lövészársulat ál
tal az összes dalárdák itt időző tisztelt tag
jai a folyó augusztus 20-an vasárnap dé
lután a nagyerdei lövőházban tartandó

rendes lövészetben, a tagok által is fizetett
lővés díjak mellett vendégeket szívesen
láttnak.

* Panaszt kaptunk, hogy f. hó 13-an
éjszaka a Gödényi-kávéházból csendesen
távozó három fiatal ember egyikét, —
mert egy más embert befelé tuszkoló ren
dőr csapat goromba eljárását kárhoztatni
merete, — a rendőrök megragadták, s in
gét is összetépre, kényszerítették a börtön
be menni, sőt lövéssel is (!) fenyegették,
holott az lakását és szülei nevét is megne
vezte. — A szegény áldozat aztán futás
sal mentette meg magát. De elégtétel-e
ez a rendőri gorombasággal szemben.

* Diszlövészet. A debreczeni lö
vészegylet aug. 26 és 27 ik napjain diszl
lövészetet rendez. Napirend: Aug. 26.
szombaton délelőtt 8 ó. a lövés kezdete, mely
lövés 12 órától 2-ig félbezakittatván, alk
onyatig tart. Augusztus 27 én d. e. 8
órától és délután 2 órától 6 ig a lövészet
folytatása és befejezése. Augusztus 27 én
d. u. fél egy órora a nagyerdei vendég
lőben társas ebéd, melyre magát a város
ban Wester István, Jóna Sámuel első
és másod lövész mestereknél, a nagyerdőn
Popp Béla vendéglős urnál előjegyez
hetül. A társas-ebéd ára személyenként
1 forint. Augusztus 27 én este kezdődik
a díj kiosztás. A fudiszított díjak köve
tezők: 1. Legmelyebb lövés e
kért: 1. Ötven frank. 2. Harmincz frank.
3. Husz frank. 4. Tíz frank. 5. Négy fo
rint. 6. Három forint. 7. Két forint. Egy
forint 50 krajczár. 9. Egy forint. 10. Egy
forint. A legtöbbször: 1. Ötven frank.
2. Harmincz frank. 3. Husz frank.
4. Tíz frank. 5. Négy forint. 6. Három
forint. 7. Két forint. Egy forint 50 kra
jczár. 9. Egy forint. 10. Egy forint.

* „Solymosi Eszter”. Ilyen czi
men egy „legújabb társadalmi regényt”
cselekedett valami Donáth Imre nevű uri
ember. Az első füzet beküldetett hozzánk.
Ehhez a férczelményhez képest a legutolsó
ponyvabistória még érdekes olvasmány.
Személyesdedett ostobaság az egész, tele
sajtó, de különösen orthographiai hibak
kal. — Csak azért emlékeztünk róla, hogy
óva intsük olvasóinkat, nehogy valamiké
pénzt adjanak e sajtakarónak sem való
papiroserét.

* A diszebed a dalárok tiszteletére
ma déiben tartatt meg a Bika vendég
lőben. Mintegy 300 an vettek részt benne.

* Figyelmeztetjük olvasóinkat
„Danton és Marat” című, ma megkezdett
regényünkre.

* Dalünnep. A tegnapi és tegnap
előtt napok a komoly versenyek napjai
voltak. Ezeket a napokon elenyézett a
barátság, és minden más emberi gyarló
érzet; a fő az egyedül irányadó, a vezér
eszme: a győzelemre törés vála. Már kora
reggel csoportosultak a dalárok, sőt né
mely része még előtte való estéről csoport
okban maradt az érmelleki borok ked
yerítő árja mellett. Hiába, az ember gyarló,
s ma már az istenekhez hiába könyörgünk,
másutt kell keresni a spiritust, a lelkesed
ést. Délelőtt, délután próbák voltak. Kül
önösen az első napi közös versenydara
bokra készülték a dal bajnokai nem kis
aggodalommal. Este 7 órakor mindkét nap
a versenyző egyetlek saját zászlóik alatt
indultak a város ház udvaráról a színházba,
nagy tömeg néző közönség között. A men
t a szó szoros értelmében komoly volt. A
közönség előre próbált következtetni, az
egyeg egyetlek pedig a más dalárdák te
hetségét latolgatták, mert az előző esti
előadások a gyűlihelyeken, bor között kor
ántsem nyújtattak tiszta fogalmat a ver
senyről. Pont 7 órakor vette kezdetét a
verseny mindkét nap. Nem lehet czéljünk
itt elébe vágni a versenybiráknak, mind
azáltal annyit megjegyezhetünk, hogy első
nap talán legnagyobb hatást tett a kolozs
vári, pécsi, székszárdi és szatmári dalárda;
s sorrendet csak azért irtuk meg, mert így
jött tollunk alá, tulajdonképpen irhattuk
volna megfordítva is, mert mind lelkesed
ésbe hozták a közönséget — és az elis
merés a legfokozatosabb lelkesedésben nyil
vánult. Perczekig tartó óriási taps és éljen
vihar támadt minden szám után, és mi
dön ezt ideigatjuk, figyelembe kívánjuk
véteni, hogy a debreczeni tekintélyes szin
háza a Petőfi-társaság előtt olyan válogatott és
intelligens közönséget nem igen fogadott be
mint ezen versenyek alkalmával, s dicsek
nékül szólva azokból, kik kintszorultak
az előadásokról (mert a vendégeknek ada
tott elsőség) még két akkora színházat
meglehetett volna tölteni. A második
nap a tetszésszerinti darabokkali verseny
zés napja volt. Az estélyt a szentesi
ifjú egylet nyitá meg; oly szép, oly
szabatos előadással, énekeltek el néhány

népdalt, — hogy ha rajtunk állana . . .
Nade hibába ne essünk! Az est folya
mán a székszárdi dalárda val
óságos diadalt szerzett Hubernek a töle
vett darab hévteljes és sikertült előadása
által. A közönség zajosan kitapsolta a szer
zőt, minek Huber ur — véleményünk
szerint — teljesen indokolatlanul sehog
sem akart engedni s a helyett, hogy a
színpadon egyszerűen megjelent volna,
mint az szokásos, majd félóraig tartó zajt
provokált szerénysége által. A közönség
a legjobb hangulatban és lelkesedve osz
lott szét falkezesre kiki kedves vendégét
a közhelyeken, a vendéglői asztalok mel
lett. Az ismerkedés mindkét éjjel szaka
datlanul folyt reggeli 4 óráig. Azok szá
mára, kik nem vettek részt a szép ün
nepélyen, röviden a külső kinézéséről az
ünnepeleynék pár szót. A színpad tágas
termet tüntetett fel. A terem mélyen van
a bejáratra szolgáló szárnyas ajtó, a terem
falzata mellett nagy közönség két oldalt
és a háttérben. — A versenyző dalárdák
egymás után lépnek fel és félkörben a
közönséggel szemben foglal
nak állást, — a karmester pedig szem
ben velök. Ettől csak a rimaszombati
dalárda karmestere tért el, ő maga is a
közönség felé fordulván, mi a vezetést
nem kis mérvben nehezíti. A dalárdát 3
zászló környezi, kettő a két szár, egy a
közép mögött, egy egy dalárdista által
tartva. Az eddigi versenyek mind, különösen
a tegnapiki kiválóan sikerültek. Mi ré
szünkről nehéz dolognak tartanók a Páris
egy almáját egy nek oadaadni a többi
közül . . .

* Kirándulás Fiuméba. A debre
czeni iparos ifjuság által jövő szeptember
hó 9-én Fiuméba és vissza rendezendő
kirándulás tárgyában kiküldött rendező bi
zottság, tekintettel arra, hogy helyből úgy
mint vidékről a kirándulásban résztvenni
szándékozóknak még folyvást jelentkezik:
a kirándulók számát százzal feljebb emelte,
s a jelentkezési határidőt folyó augusztus
hó 28-kaig meghosszabbította. A vidéki
közönség érdekében tudomásul adjuk, hogy
a kirándulásban résztvehet a társadalom
bármely osztályabeli egén, kiválólag pe
dig önálló iparosok és kereskedők, kik a
Fiuméba és visszaváló részvételi díjat,
22 forintot az egylet alulirt elnökéhez,
a fent jelzett vég hatánapig, augusztus
28-kaig beküldik. A kirándulás czélja,
mint a több ízben már említve volt, Fiume
gyárját, ipartepeit, közintézetit és ten
geri kikötőjét megtekinteni, esetleg innen
szintén mérsékelt viteldíj mellett átrándulni
Triestbe a kiállítás megátogatására, stb.
Minthogy pedig a II-od kocsiostályu kü
lönvonat, a most már végleg megállapí
tott száznál több utassal nem indulhat:
felhívattuk a résztvenni szándékozóknak
helyből mint vidékről, hogy a vasutijga
zolványokat a 22 forintnyi viteldíj lefizet
ése mellett akár Huber József egyeteli el
nöknel, akár Mayer Ferencz pénztárnok
nál mielőbb, de legkésőbb e hó 28 ig át
venni szíveskedjenek.

* Felhívás. Évek hosszú során ke
resztül rendkívül meg növekedett levéltá
ramból, a többé nem szükséges irományok
nak megsemmisítését, a helyszükke igé
nyelvén: ezennel felhivom mindazon hely
béli és vidéki ügyfeleimet esetleg jogutó
daikat kik 1852 től fogva 1872 ig bezárólag
gyűvédi ellátás végett ügyeiket hozzám
hozták, s irataik meg most is levéltáram
ban találatnak, hogy iratainknak átvétele
végett, matól számítandó 3 három hó alatt
ünnep és vasárnapokat kivéve, reggeli 9.
órától esteli 6 óráig a hatvan u. 1558 sz.
a. irodámban jelentkezzenek, mivel a három
hó elteltével az 1852-től 1872 ig bezárólag
terjedő időbeli irományok, mint szükségte
lenek, megsemmisítotni, s illetve a fonto
sabbak, az érdekeltek költségére és ve
szélyére, hivatalos kezekhez letéttetni fog
nak. Debreczen aug. 19. Udvarhelyi Ká
roly ügyvéd.

* Virágok. Mendelovics Lajos tüz
letében, a városházzal szemben disznóvirá
gok, virágcsokrok, rózsák kaphatók, me
lyek a holnapra bábra nagyon ajánlandók.
Azonkivül kaphatók ott nagy választékban
koszorúk, igen szép délszaki cserepes vi
rágok. Ajánljuk a közönség figyelmébe.

* Bahlsen Ernő prágai magkereskedő
mai számunkhoz csatolt árjegyzékét ajánljuk
az olvasók szíves figyelmébe.

* A „Hungária” vendéglő rendki
vül diszosen átalakítottat, megnagyobbí
tatott s valódi pazar fényvel lett beren
dezve, most már ötszáz ember is elfér benne.
Naponkint zeneestély van, midőn fel
váltva a helybeli zenekarok működnek.

Szabó József,
felelős szerkesztő s kiadótulajdonos.

